

Autisms – vai zināt pazīmes?

Bērni un jauni pusaudži

Sociālā mijiedarbība un verbālā komunikācija

Atsevišķu vārdu vai frāžu atkārtošana atkal un atkal ("echolalia")

Neseko vienkāršām norādēm, kas attiecas uz objektiem, kas ārpus redzesloka (piemēram, atnes zobu suku)

Pārmērīgi daudz runā par lietām, kuras interesē viņu pašu

Uztver lietas burtiski, slikti saprot sarkasmu un metaforas

Iztēle, idejas un radošums

Iztēles trūkums spēlējot izlikšanās spēlēs (izliekoties, ka lelles un rotaļlietas ir īstas un izspēlējot ar tām dažādus scenārijus vai lomu spēles)

Izlikšanās spēlē vai lomu spēlē ir vienveidīga un tiek atkārtota atkal un atkal

Izlikšanās spēlē ir neelastīga vai obsesīva vai kopēta (ne paša izdomāta)

Šaurs interešu loks, rutīna un atkārtjoša uzvedība

Parāda atkārtjošu uzvedību vai rituālus, kas negatīvi ietekmē ikdienas dzīvi

Atkārtjošas "stereotipiskas" kustības, piemēram, roku plaukšķināšana, ķermeņa šūpošana stāvēt, griešanās, pirkstu laušana

Nepatika pret pārmaiņām, kas var izraisīt trauksmi vai agresiju

Organizē objektus noteiktos veidos vai līnijās un izrāda nepatiku, ja kārtība tiek izjaukta

Paša izvēlētas aktivitātes ir vienveidīgas un nemainīgas

Pieprasa ievērot savu darba kārtību

Pārmērīgas, neparastas vai ļoti specifiskas intereses un vaļasprieki

Dod priekšroku rutīnai, patīk, ka lietas ir paša izveidotā "pareizā kārtībā"

Stingri pieturās pie noteikumiem vai taisnīguma, kas noved pie domstarpībām

Nemeklē mierinājumu, kad jūt sāpes vai pārdzīvojumu

Nepiedāvā mierinājumu citiem

Ierobežots valodas lietojums

Neskatās uz cilvēku, kas viņu sauc vārda. Runā cilvēku virzienā, bet nepiedalās divvirzienu sarunā.

Nespēj prognozētu citu reakciju

Izlikšanās spēle tiek spēlēta vienatnē vai spēlējās netālu no citiem bērniem, bet atsevišķi no viņiem

Empātija ir samazināta vai tās nav

Izlikšanās spēlē spēlē nevienādi - var pasīvi kopēt citu izdomu spēli vai uzstāt, ka citi seko viņu tēmām un noteikumiem

Vienaldzīgs, nav ieinteresēts komunikācijā ar vienaudžiem

Neapzinās citu jūtas

Problēmas ar aktivitātēm, kurās jāstrādā pēc kārtas vai komandā

Spontāni nepievienojas un neiesaistās darbībā ar citiem vienaudžiem

Iepazīstas ar citiem vienpusēji vai balstoties uz saviem noteikumiem

Var būt pārmērīgi formāls vai pārmērīgi familiārs

Nepatīk sociālas situācijas, kas lielākajai daļai bērnu patīk (piemēram, dzimšanas dienas svinības)

Draudzības izveidošanu un uzturēšanu uzskata par pārāk grūtu

Emocionālas reakcijas attiecība pret citiem ir neatbilstošas, rupjas un neiejūtīgas

Nereaģē uz sveicieniem un atvadām

Nedalās ar interesēm un prieku

Žesti un neverbālā komunikācija

"Nerāda" citiem objektus, turot tos gaisā vai dodot tos kādam

Neseko līdzī norādošam žestam, lai redzētu, kur kāds cits skatās

Trūkst norādošo žestu, lai parādītu objektus un dalītos ar interesējošo

Spontānu žestu trūkums, kas pauž emocijās (piemēram, apliecot kādam roku ap pleciem)

Sociālā smaida trūkums

Nepietiekami integrēti žesti, sejas izteiksmes, tuvums, ķermeņa valoda vai acu kontakts sarunu laikā

Neparasts vai plakans/monotons balss tonis

Samazināts vai neparasts acu kontakts

Sensorās reakcijas

Neparastas sensoras reakcijas uz skaņu, pieskārieniem, garšu, smaržu, kustību un / vai sāpēm

www.ASDinfoWales.co.uk